

LES DEFUNCIONS A SÚRIA DE 1683 A 1716

Josep Reguant i Agut

Descripció del manuscrit

Aquest estudi està basat en un llibre de defuncions que es conserva a l'arxiu de la parròquia de Sant Cristòfol de Sùria. És el més antic que tenen i gairebé l'únic d'abans del 1936.

Enquadernat en pergami, diu al lloc en tinta negra: 1683–1720; i a la tapa: òbits 1683–1720.

Té una mida de 15 X 21'5 cm., essent la solapa posterior més llarga que la de la tapa, la qual serveix per a tancar el llibre.

La primera pàgina porta el núm. 7, i de la pàgina 44 passa a la 47; a partir la 51 no estan numerades.

La primera inscripció porta data de 26 de setembre de 1683 i correspon a la defunció de Cristòfol Quinquer.

L'última inscripció porta data de 22 de desembre de 1716 i correspon a la defunció d'Antoni Camprubí.

Les inscripcions són fetes totes amb el mateix esquema. Es deixen dos marges de 3'5 cm. a dreta i esquerra de la inscripció central. El marge de l'esquerra serveix per a anotar-hi el nom del difunt, si és albat i si s'ha pagat el dret de terratge. Al marge dret hi consten els diners que s'han pagat per les funcions religioses fetes per al descans de l'ànima del difunt.

En total hi ha 148 fulls que corresponen a 296 pàgines, de les quals s'han extret 590 fitxes que corresponen a 587 defuncions.

Tot el manuscrit és escrit en català.

Defuncions segons l'estat civil

Les categories d'estat civil que hem fet servir aquí són les mateixes que trobem en el manuscrit i són les següents:

- albat: menor de 7 anys, encara que hi ha set inscripcions de nens majors d'aquesta edat: un de 8 anys, quatre de 10 anys i dos de 12.
- fadrí: home en edat de casar-se;
- donzella: dona en edat de casar-se;
- casats;
- vidus;
- sacerdots.

Albat		Fadrí	Donzella	Casats		Vidus		Sacerdots	No consta	
H	D			H	D	H	D		H	D
136	146	27	18	1	36	2	46	3	124	48
282				37		48			172	
%		%	%	%		%		%	%	
23,16	24,87	4,59	3,06	0,17	6,13	0,34	7,83	0,51	21,1	8,1
48,03				6,2		8,17			29,2	

La primera conclusió que es treu en revisar les dades que aquest manuscrit ens proporciona és que la mortalitat infantil era molt alta, gairebé el 50 %. O sia, la meitat dels nascuts moria abans d'arribar als 7 anys.

Defuncions segons els anys i els mesos de l'any

Els anys que registren menys defuncions són el 1683, ja que les anotacions comencen pel setembre, i els anys 1715 i 1716, que són els darrers. Pot ser una conseqüència de la guerra de Successió?

Nombre de defuncions registrades en cada any:

1683: 5	1690: 6	1697: 15	1704: 16	1711: 25
1684: 14	1691: 18	1698: 10	1705: 10	1712: 38
1685: 17	1692: 17	1699: 12	1706: 32	1713: 20
1686: 13	1693: 25	1700: 14	1707: 27	1714: 25
1687: 8	1694: 16	1701: 27	1708: 28	1715: 6
1688: 14	1695: 14	1702: 12	1709: 19	1716: 8
1689: 14	1696: 19	1703: 19	1710: 24	

La mitjana de defuncions anuals és de 17. Els anys que es produeixen més defuncions són els compresos entre 1706 i 1714. Es una conseqüència de la guerra?

Nombre de defuncions ocorregudes en cada mes i separades entre albats i adults:

	albats	adults	total		albats	adults	total
gener	21	39	60	juliol	36	18	54
febrer	16	23	39	agost	46	24	70
març	18	24	42	setembre	26	32	58
abril	7	24	31	octubre	28	30	58
maig	15	21	36	novembre	22	25	47
juny	18	17	35	desembre	29	28	57
				total	282	305	587

Els mesos que es produeixen més defuncions és quan fa més calor: juliol i agost o quan fa més fred, el gener. A la primavera– abril, maig, juny– és quan hi ha menys defuncions.

Defuncions d'albats segons l'edat

El nombre total de defuncions d'albats és de 282, dels quals 140, o sia el 50 %, consta l'edat de defunció.

1 dia	23	-	16'43 %	4 anys	5	-	3'57 %
7 dies	11	-	7'85 %	4'5 anys	2	-	1'43 %
1 mes	11	-	7'85 %	5 anys	4	-	2'86 %
3 mesos	13	-	9'28 %	5'5 anys	1	-	0'71 %
6 mesos	11	-	7'85 %	6 anys	2	-	1'43 %
1 any	10	-	7'14 %	6'5 anys	2	-	1'43 %
1'5 anys	9	-	6'43 %	7 anys	3	-	2'14 %
2 anys	13	-	9'28 %	8 anys	1	-	0'71 %
2'5 anys	5	-	3'57 %	10 anys	4	-	2'86 %
3 anys	6	-	4'28 %	12 anys	2	-	1'43 %
3'5 anys	2	-	1'43 %				

Com es pot comprovar, la màxima mortalitat es produeix en el primer dia de vida i, si hi sumem els primers dies, la mortalitat arriba al 25 %. Les causes podrien ser la manca d'higiene i de coneixements mèdics.

Causes de les defuncions

En el manuscrit no consten les causes de les defuncions, però a vegades hi ha anotacions per les quals es pot esbrinar, encara que no amb tota seguretat, la causa que va produir la mort.

Com a causes segures de defunció només podem presentar les següents:

- escopetada (consta així en el manuscrit):
 - * Joan Quer, dit lo mujich, lo mataren al Miracle d'una escopetada el 16 de gener de 1697.
 - * Lluís Fàbrega, fadrí, 24 de maig de 1697.
 - * Josep Duocastella, mort d'una escopetada a Castellallat, 9 de desembre de 1700.
 - * Josep Reguant de Torramalus, 15 de maig de 1706.
 - * Diego Fernandez, 26 de setembre de 1707.
- feridura:
 - * Anna Maria, muller de Joan Lladó, pagès, 4 de desembre de 1708.
 - * Miquel Camprubí, fadrí, 14 de gener de 1709.
- suïcidi:
 - * Maria, precipitant-se per la finestra més alta de les Comes, 11 de gener de 1709.
- ofec:
 - * Maria Torruella, ofegada en una bassa, 22 de maig de 1706.
- ferit al cap:
 - * Miquel Janer, 25 de desembre de 1691.

També ens hem trobat amb anotacions que, encara que no ens diguin la causa de la defunció, ens indiquen l'estat del malalt en produir-se l'òbit:

- mort repentinament:
 - * Madrona Gras de la Closa, 4 d'abril de 1688.
 - * Francesc Reguant de Torramalus, 29 de novembre de 1694.
 - * Pere Gardella de nació francesa, 14 de novembre de 1695.
 - * Jaume Quer, 18 de desembre de 1696.
 - * Caterina Vila, donzella, 15 de novembre de 1698.

- * Elisabet Palà, viuda, 14 de desembre de 1706.
- * Antoni Camprubí, pagès, 22 de desembre de 1716.
- mort per causa de la guerra:
 - * Pere Joan Ribera, pagès, 14 de gener de 1714.
 - * Francesc Vilardaga, fadrí, 16 de gener de 1714.
 - * Joan Vilardaga, fadrí, 16 de gener de 1714.
 - * Salvador Teixidor, pagès, 16 de gener de 1714.
 - * Josep Arnal, pagès, 20 de gener de 1714.
 - * Joan Riera, pagès, mort 1 o 2 anys abans a Mojà, 4 de desembre de 1715.
- sense viàtic per no estar en disposició de rebre'l:
 - * Joan Elen, bover, 2 de febrer de 1685.
 - * Joan Sorribas, fadrí, 14 de desembre de 1685.
 - * Maria, viuda de Joan Costafreda, 29 de gener de 1689.
 - * Maria Castellà, 8 de setembre de 1689.
 - * Catarina, muller d'Antoni Duran, 30 de setembre de 1695.
 - * Maria Moliner, 13 de juliol de 1708.
- sense viàtic per tenir fàstics (“ascos”):
 - * Elisabet Padró, 10 de gener de 1684.
- sense viàtic per deliri:
 - * Joan Torras, fadrí, pagès, 23 d'octubre de 1701.
- han rebut solament extrema unció:
 - * Cristòfol Pla, 23 de novembre de 1703.
 - * Josep Lladó, 11 d'abril de 1704.
 - * Maria Coll, viuda, 1 d'octubre de 1707.
- mort sense cap sagrament:
 - * Joan Quer, albat de 10 anys, 21 de novembre de 1711.
- han rebut solament el sagrament de la penitència:
 - * Maria Gonfaus, viuda de Ramon Janer, 24 de febrer de 1699.
 - * Francesc Cortès i Salipota, 6 de febrer de 1714.
- espasme:
 - * Agnès Gras, donzella de la Closa, 1 de febrer de 1691.
- havent perdut paraula:
 - * Caterina Quer del Samuntà, 22 de setembre de 1691.

- cos d'una dona mig consumit i que no reconegueren, fou enterrat el dia 22 de març de 1694.
- minyó de 10 o 12 anys trobat mort prop de la riera d'Hortons, portava un vestit blanquinós molt dolent, enterrat el dia 23 de desembre de 1711.
- accident:
 - * Francesc Tort, moliner, 18 de gener de 1712.
- portant-lo a l'hospital de Manresa:
 - * Ramon Janer, 26 de desembre de 1695.

En alguns casos podem imputar la causa de la mort a complicacions derivades del part, tant per la mare com pel fill. Ja que la mare i el fill moren en pocs dies de diferència:

- Josep Pla, albat, de 8 dies, mor el 30-IX-1695 i la seva mare mor el 3 d'octubre següent.
- Eulària Claret, muller de Francesc Claret, mor el 26-VIII-1708 i la seva filla, Francesca, tres dies després.
- Josep Duarn, albat, mor el 20-X-1713 i la seva mare el 5 de novembre següent.

De vegades trobem que dos germans moren el mateix dia, o amb pocs dies de diferència, i per això podríem deduir que són bessons:

- Maria Sorribes mor el 15-XII-1701 i el seu germà, Cristòfol, dos dies més tard.
- Joan Vila mor el 6-VIII-1703 i el seu germà el dia 25.
- Els germans Teresa i Josep Portí van morir el 18-VII-1706.
- Els germans Teresa i Francesc Barri van morir el 24-III-1708.
- Joan Duran i la seva germana van morir el 10-XI-1713.

Hàbitat

Generalment a les inscripcions de defunció no hi consta l'adreça del difunt, però en alguns casos és citat el nom de la casa.

Aquí veurem les cases que se citen, la gent que hi vivia i, si pot ser, a què es dedicava:

- Balaguer del Porxo (actual casa del carrer de Sant Climent, núms. 8-10; coneguda per cal Sastrunyo):
 - * Maurici Balaguer, casat amb Eulària, el seu fill Josep mor el 31 de maig de

1700 a l'edat de 4 anys. El dia 19 de juliol de 1704 se'ls mor una filla anomenada Eulària. En Maurici Balaguer va morir el dia 5 d'octubre de 1708.

– Balaguer del Samuntà (el lloc conegut per Samuntà actualment consta de quatre cases de pagès cap de les quals no porta el nom de Balaguer):

* El dia 15 de setembre de 1692 es va morir Josep Balaguer, fadrí, pagès i amo del mas Balaguer. Mariàngela Portella, filla de pares desconeguts i afillada en aquesta casa morí el 31 de gener de 1702.

– Balaguer de Tordell (casa de pagès coneguda actualment pel nom de Tordell):

* Lluís Balaguer va morir el dia 23 de setembre de 1696, la seva dona va morir el dia 10 de febrer de 1699; a l'enterrament del marit hi van assistir nou sacerdots i al de la muller, dotze. Víctor Balaguer va morir el 29 d'agost de 1706. Bonaventura Balaguer va morir el 22 de maig de 1709 i una filla seva de Francisca va morir l'endemà del naixement, el dia 24 de desembre de 1709.

– Barraca del castell (se'n desconeix la ubicació):

* El dia 18 de desembre de 1686 va morir Francisca Solernou, va ser enterrada al fossar de la casa de Jaume Alsina i l'ofici d'enterrament va ser gratis "et amore dei".

– Barraca del Clos (se'n desconeix la ubicació):

* Joan Pujol va ser enterrat al fossar dels forasters el dia 13 d'agost de 1684.

– Barraca del Gaudó (desconeguda amb aquest nom; podria ser cal Gaudó?):

* Jacint Iglesias, masover, va morir el dia 5 de juny de 1690.

– Barraca del Lladó (construcció actualment en runes):

* Maria, filla de Ramon Janer i de Maria, d'un any, va morir el dia 10 de setembre de 1688.

– Barraca de la Vilella (desconeguda amb aquest nom; podria ser Mas Vilella?):

* Maria Vilella, viuda, va morir el dia 11 de juliol de 1692.

– Castell:

* Josep, fill de Marcel Ferrer i Elisabet, masovers del castell, de tres mesos i mig, va morir el dia 11 de juny de 1686. Una altra filla, Celdònia, d'un any, va morir el dia 15 de juliol de 1691. El pare, Marcel Ferrer, va morir el dia 2 de setembre de 1692.

– Claret (podria ser la casa coneguda per cal Bató):

* Aquesta casa surt com a propietària d'un fossar en què hi van enterrar un albat que vivia al mas Miralles.

– La Closa de Cererols (actualment en runes):

* Madrona Gras, morta el dia 4 d'abril de 1688. Agnès Gras, donzella, morta el dia 1 de febrer de 1691. Albat d'un dia, fill d'Andreu Gras i de Maria, mort el 25 de març de 1695. Rosa, albat, d'un any, germana de l'anterior, morta el 13 de desembre de 1700. Joan Gras morí el 28 de febrer de 1703 i en el seu

testament, fet el 19 de juny de 1701, en poder del vicari Valentí Solà, institueix un aniversari perpetu a celebrar el dia de sant Marc a la capella de Cererols, deixant la quantitat de 15 lliures. Marc, albat, fill d'Andreu Gras i de Maria, va morir el dia 7 de setembre de 1703. Maria, muller del pagès Andreu Gras va morir el dia 18 de desembre de 1711.

– Les Comes de Cererols (actualment habitat):

* Victòria, albat, d'un dia, fill de Bartomeu Comes i de Victòria, morta el dia 6 de juliol de 1688. El Dr. Bartomeu Comes va morir a Barcelona el dia 24 de juny de 1699, el seu cos va ser traslladat a Sùria i enterrat amb l'assistència de vint sacerdots. Joan Comes, fadrí, va morir el 6 d'octubre de 1707. Bartomeu Comes, mort el 3 de novembre de 1707. Josep Vinyes, pastor de les Comes, va morir el dia 28 de gener de 1709. Maria es va tirar per la finestra més alta de les Comes el dia 11 de gener de 1709 i va ser enterrada "amore dei".

– Costafreda (mas actualment en runes):

* Magí Selles, albat, va morir el 14 d'agost de 1684. Agnès Vinyes, masovera, va morir l'1 de març de 1691.

– Lladó de Cererols (actualment habitat i conegut per cal Lladó Vell):

* Jaume Lladó, va morir el 29 de desembre de 1703. Anna Maria, muller de Joan Lladó, va morir el dia 4 de desembre de 1708.

– Mercadal: Aquesta casa surt com a propietària d'un fossar. Actualment se'n desconeix la localització.

– Miralles (actualment se'n desconeix la localització):

* Maria Agnès, albat, d'un mes i mig, filla de Pere Joan Ribera, pagès, i de Madrona, va morir el dia 19 de març de 1687.

– El Muntet (mas actualment en runes):

* Josep Solernou, albat, de 5 anys, mort el dia 10 de gener de 1684. Joan, albat, de 6 dies, fill de Joan Solernou i de Maria va morir el 10 d'abril de 1697. Joan, albat de 2 anys, fill de Joan Moliner i de Maria, va morir l'1 de setembre de 1709. Albat, fill de Mariano Puig, masover, i de Teresa, va morir el 26 de juliol de 1713.

– El Pi (mas actualment conegut per Cortès del Pi):

* Maria Cortès, viuda del Pi, morta el 22 de març de 1689. Francisca, albat d'un any, filla de Josep Cortès del Pi i de Filícula.

– Cal Pla (mas enderrocat, estava on ara hi ha el carrer de Barcelona):

* Joan Solernou, pagès, mort el 14 de febrer de 1712 va ser enterrat en el fossar d'aquesta casa.

– La Pobla (mas actualment en runes):

* Elisabet Padró morta el 10 de gener de 1684. Magí Riera, masover, mort el 12 de gener de 1684. Carles, albat d'un any, fill de Maties Padró, moliner, i de Marianna, mort el 3d'abril de 1687. Jacint Alzina, masover, mort el 5 de gener de 1702.

- Quer de mitja costa (casa situada a l'actual carrer de sant Cristòfol):
 - * Maria, albat, de 4 anys, filla de Mariano Quer, pagès, i de Francisca, morta el 9 de setembre de 1685.
- Quer de Santa Maria (se'n desconeix l'actual ubicació)
 - * Josep Quer, mort el 5 de juny de 1693.
- Quer de Samuntà (mas actualment habitat):
 - * Catalina Quer, morta el 22 de setembre de 1691. Maria, viuda de Rafael Quer, morta el 17 de maig de 1710. Joan, albat de 10 anys, fill de Rafael Quer i de Maria, mort el 21 de novembre de 1711.
- Quinquer (casa situada a la plaça Major i que avui es coneix amb el nom de Socarró):
 - * Magdalena Ferrer, masovera, morta el 15 de maig de 1692.
- Reguant del Molí (mas actualment habitat):
 - * Maria, albat de 2 dies, fill de Cristòfol Reguant i de Maria, mort el 10 de març de 1685. Joan Antoni, albat de 7 anys, fill de Joan Reguant i de Maria, mort el 24 de novembre de 1688. Maria, muller de Joan Reguant, morta el 9 de desembre de 1705. Antoni, albat, fill d'Antoni Reguant i de Maria, mort el 2 de juny de 1709. Agnès, albat, filla d'Antoni Reguant i de Maria, pagesos, morta el 24 de juny de 1714. Joan Reguant, pagès, mort el 21 de gener de 1712.
- Reguant de Santa Maria (casa situada a la colònia Santa Maria i coneguda amb el nom de cal Sendic):
 - * Joan, albat, de 5 anys, fill de Joan Reguant, pagès, i de Caterina, mort el 12 d'agost de 1692. Josep, fill de Joan Reguant, pagès, mort el 5 d'abril de 1712. Joan Reguant, pagès, mort el 23 d'agost de 1712.
- Reguant de Torramalus (se'n desconeix la ubicació)
 - * Al matrimoni format per Josep Reguant i Maria se'ls van morir quatre fills: Maria, albat, de 9 mesos, l'11 d'agost de 1691; Maria, albat, de 5 anys, el 8 de setembre de 1700; Isidre, albat, el 13 de desembre de 1702; Maria Agnès, albat, el 26 de gener de 1704. Francesc Reguant, fadrí, mort el 9 de setembre de 1694. Josep Reguant va morir violentament el 15 de maig de 1706. Antoni Joan Reguant, estudiant, morí el 14 d'octubre de 1708. Maria, viuda de Josep Reguant, morí el 5 de desembre de 1714. Josep, albat, fill de Víctor Reguant i de Maria, morí l'1 d'agost de 1715.
- Riera de Cererols (mas actualment habitat):
 - * Isabel Riera, albat, de 2 anys, mort el 12 d'agost de 1684.
- Sivila del lloc (se'n desconeix la ubicació):
 - * Joan Sivila, albat, de 4 mesos, mort el 6 d'agost de 1684. Joan, albat, fill de Joan Sivila i de Maria, mort el 17 de setembre de 1703.
- Sivila del peu de la costa (se'n desconeix la ubicació):
 - * Isabel Sivila, viuda, morta el 26 d'octubre de 1686. Albat de 2 dies, fill de Jaume i de Francisca, mort el 8 de gener de 1696. Esperança, albat, de 2 anys

i 4 mesos, germana de l'anterior, va morir el 21 d'agost de 1699. Cristòfol Sivila, fadrí, pagès, mort l'1 de gener de 1704.

– Sivila de la Pleta (podria ser la casa que avui coneixem amb el nom de cal Viola?):

* Jaume Sivila, àlies Musquet, va morir el 14 d'octubre de 1707.

– Sivila del porxo (casa coneguda avui amb el nom de cal Castilla):

* Josep Sivila, mort l'1 d'abril de 1693. Margarida, albat, de 9 mesos, filla de Josep Sivila i de Mariàngela, pagesos, va morir el 19 de juliol de 1694.

– Sivila de la Roca (casa avui coneguda amb el nom de can Sivila):

* Pere, albat de 2 anys, fill de Cristòfol Sivila, pagès, i de Maria, va morir el 5 d'octubre de 1688. Celdònia, albat, de 13 dies, fill del sastre Joan Munt, és enterrada en el fossar d'aquesta casa el dia 24 de març de 1694. Caterina Vila, donzella, enterrada en el fossar d'aquesta casa el dia 15 de novembre de 1698. Cristòfol Sivila, mort el 30 de març de 1701. Maria Sivila, morta l'1 de juliol de 1703. Jerònima Mercadal, viuda, enterrada en el fossar d'aquesta casa el 7 de setembre de 1711.

– Soler (casa situada a la plaça Major):

* Maria Soler, morta el 20 de maig de 1689.

– Can Torras (mas avui habitat):

* Joan Elen, hover de can Torras, mort el 2 de febrer de 1685. Gabriel Torras, amo i hereu del mas Torras, mort el 6 de març de 1687. Maria, afillada a CanTorras, morta el 10 de juny de 1708. Ramon Torras, fadrí, mort l'1 de gener de 1710. Ramon Subirana, fadrí, pagès, habitant de can Torras, mort el 12 d'abril de 1711.

– Torruella (mas avui en runes):

* Josep Torruella, amo i hereu del mas Torruella, mort el 29 de setembre de 1691.

– Vilella (mas avui habitat):

* Maria Castellà, enterrada en el fossar dels seus, això és de la casa d'Antoni Vilella, el dia 8 de setembre de 1689.

Sobrenoms

No en surten gaires, vuit en total, i només un és encara avui vigent perquè dóna nom a un mas enderrocat: és el cas del Muntet, que es citat com a àlies de Joan Mernou, mort el 12 de juliol de 1703.

Els altres àlies que surten citats són els següents:

– Perotet: Maria Claret, morta el 22 de setembre de 1685.

– Catalina Claret, viuda, morta el 21 d'abril de 1688.

– Francesc Claret mort el 7 de maig de 1694.

- Mercè: Bartomeu Carnicer, pobre, mort el 14 d'abril de 1685.
- Cuca: Joana Alzina, viuda, morta el 21 de setembre de 1688.
- Xandra: Maria Bosch, morta el 8 de maig de 1691.
- Planas: Mariàngela Santa Maria, morta el 9 de març de 1694.
- Mujich: Joan Quer, mort el 16 de gener de 1697.
- Musquet: Jaume Sivila de la Pleta, mort el 14 d'octubre de 1707.

Població activa

De les 590 fitxes fetes del manuscrit, només en 136 consta l'ofici a què es dedicava el difunt, o el pare del difunt; això representa el 23 %

Agrupant els oficis per sectors ens dona el següent resultat:

- sector primari: total, 103 persones, 75'73 %

- * pagesos: 93
- * masovers: 8
- * bover: 1
- * pastor: 1

- sector secundari: total, 21 persones, 15'44 %

- * teixidors de lli: 6
- * moliners: 3
- * sastres: 3
- * ferrers: 2
- * corders: 2
- * fusters: 2
- * paraire: 1
- * serrador: 1
- * mestre de cases: 1

- sector terciari: total, 12 persones, 8'82 %

- * soldats: 4
- * pobres: 4
- * vagos: 2
- * porter: 1
- * estudiant: 1
- * cirurgia: 1
- * traginer: 1

De les 136 persones de les quals consta el seu ofici, només 5 (3'6 %) són dones: 3 masoveres (42'8 % dels masovers) i 2 pobres (50 % dels pobres).

Parròquia

Els sacerdots que surten citats al llarg dels trenta-quatre anys a què s'estén el llibre de defuncions són els següents:

– Joan Bta. de Pinyana i Montfort, rector de Súria (documentat en 1674, en les obres de restauració de l'església de Cererols), mort el dia 6 de gener de 1693; el dia 11 de febrer de 1713 els seus ossos són traslladats i sepultats a l'església parroquial, “... *en lo paviment en lo lloc on fa lo ofertori i té lo cap a 4 ó 5 pams de les grades del presbiteri*”. En el manuscrit hi surt, a part del dia de la seva defunció i del dia del trasllat dels seus ossos, com a dipositari del testament de Mariàngela Costafreda i Soler, morta el 13 de febrer de 1711, el qual data de 8 de novembre de 1692; Margarida Vilaseca, morta l'1 de juny de 1711, el qual data de 17 d'octubre de 1692.

– Jaume Munt surt com a ecònom i dipositari del testament de Magí Reguant, fadrí, mort el 30 de juliol de 1710. En el testament d'Agustí Meya, teixidor de lli, mort el 17 de novembre de 1711. Com a rector consta en els testaments de Mariano Quer, pagès, mort el 7 de gener de 1712; Mariàngela Ribera, morta el 15 d'agost de 1712; Joan Bigorra, pagès, mort el 21 d'abril de 1713; Josep Camprubí, pagès, mort el 15 de juliol de 1714.

– Josep Cusí, prevere i ecònom el dia 25 de febrer de 1693 en què va fer testament de Marianna Sallés, que va morir el 18 de març de 1694. Amb la mateixa titulació surt com a dipositari del testament de Pere Bigorra mort el 18 de setembre de 1694. En la defunció d'Antoni Joan Camprubí, mort el 4 de juny de 1695 i surt amb el títol de vicari, i així també en la defunció de Llúcia, muller de Josep Lladó, mort el 12 de novembre de 1695: Jaume Costa, mort l'1 d'abril de 1696; Lluís Balaguer de Tordell, mort el 23 de setembre de 1696.

– Valentí Solà, consta com a vicari dipositari dels testaments de Rafael Quer, mort el 8 d'octubre de 1698; Mariàngela Camps, morta el 30 d'octubre de 1698, Maria Balaguer, viuda de Tordell, morta el 10 de febrer de 1699; Maurici Claret, mort el 26 d'abril de 1699; Beneta Gil, viuda, morta el 25 de setembre de 1699; Antoni Duran, mort el 21 de febrer de 1701; Joan Gras de la Closa, el qual va fer testament el 19 de juny de 1701 i va morir el 28 de febrer de 1703; Ramon Subirana, fadrí pagès, mort el 22 d'abril de 1711.

– Joan Plexats, vicari; en poder seu hi ha els testaments de Jacint Alsina, masover de la Pobla, mort el 5 de gener de 1702 i Gabriel Encortacans, mort el 5 d'agost de 1702.

– Jaume Comamala, vicari, va rebre el testament de Francesc Camprubí, mort

el 10 de novembre de 1703.

– Celdoni Bertran; el manuscrit diu d'ell: "*regint a les hores la cura d'ànimes de Súria*"; pren testament a Andreu Gras de la Closa, pagès, mort el 22 de desembre de 1711.

– Pare Lector Fando, "*regint la cura d'ànimes de Súria*", pren testament a Josep Ribera, pagès, mort el 30 d'agost de 1712.

– Francesc Badia, vicari, va rebre el testament de Maria Rosa Claret, donzella, morta el 26 d'octubre de 1713.

– Dr. Bonsich, rector de Súria, pren testament a Maria, viuda de Josep Reguant de Torremalus, mort el 5 de desembre de 1714.

– Francesc Grau, vicari, té el testament de Jacint Serra, fadrí, "vago", mort el 20 de març de 1716.

– A 30 de maig de 1706 morí Francesc Claret i en la inscripció de la seva defunció hom li dóna el títol de reverend.

– Magí Costafreda és un prevere que mor el 3 de setembre de 1711 i el seu testament fou origen d'un enfrontament entre la família Costafreda i el rector, Jaume Munt, com després veurem.

A continuació citem, per ordre cronològic, els sacerdots i el temps que van estar en actiu:

– Joan Bta. de Pinyana i Monfort, rector, mort en 1693.

– Josep Cusí, ecònom de 1693 a 1694 i vicari de 1695 a 1696.

– Valentí Solà, vicari de 1698 a 1711.

– Joan Pleixats, vicari en 1702.

– Jaume Comamala, vicari en 1703.

– Jaume Munt, en 1710 era vicari i de 1711 a juliol de 1714 és rector.

– Celdoni Bertran, vicari en 1711.

– Pare Lector Fando, vicari en 1712.

– Francesc Badia, vicari en 1713.

– Dr. Bonsich, rector en desembre de 1714.

– Francesc Grau, vicari en 1716.

Francesc Claret i Magí Costafreda van morir a Súria, però no sabem si el seu treball apostòlic el van dur a terme aquí.

El primer rector que trobem és Joan Bta. de Pinyana, mort en 1693, i el següent que trobem és Jaume Munt, a partir de 1714. Des de 1693 a 1714 no hi havia titular? No va ser nomenat a causa de la guerra? Hi ha un rector i no l'hem localitzat?

Un dels privilegis que tenien els sacerdots catalans era el de rebre testaments amb la mateixa autoritat que un notari; així consta que han fet testament 68 persones, de les quals 26 són dones (38'2 %) i 42 homes (61'8 %):

– en poder del rector: 18;

- en poder dels vicaris: 21;
- en poder del rector de Sant Mateu: 1;
- en poder del rector de Coaner: 1;
- en poder del notari Geroni Mulet de Cardona: 1;
- en poder del notari Joan Mas de Santpedor: 1;
- 25 consta que han fet testament però no diu qui el té.

En molts dels testaments hi ha llegats per a dir misses per a bé de l'ànima del difunt i, a vegades, això queda reflectit en el manuscrit.

Cristòfol Quinquer, mort en 1683, i Margarida Torras, morta en 1686, són els qui deixen més diners per al bé de la seva ànima; 50 lliures, a partir d'aquests, i en menor quantitat hi ha:

- 30 lliures: 3 persones
- 25 " : 3 "
- 22 " : 1 "
- 20 " : 2 "
- 15 " : 2 "
- 14 " : 1 "
- 10 " : 2 "
- 4 persones fan llegats sense que hi constin els diners.

Els enterraments dels albat es fan de dos tipus o preus: 9 sous costava la missa resada dels Àngels i 11 sous si la mateixa missa era cantada. Aquesta missa es deia a l'altar del Roser de l'església parroquial; si l'albat era de l'agregat de Cererols, es deia en aquella sufragània. En aquest costum hi ha dues excepcions: a Josep Palà, albat, de 23 dies, li fan la missa cantada a l'altar de la Pietat el dia 21 de juliol de 1697, i a Maria Torrielles la missa cantada li fan a l'altar major per ser el dia dels Reis del 1700. A un albat, per haver estat enterrat en DijousSant, no se li diu missa dels Àngels.

Els preus dels oficis religiosos per als difunts adults són de dos tipus:

- Ofici senzill o semidoble: 11 sous per cada sacerdot assistent.
- Ofici doble: 14 sous per cada sacerdot assistent.

Al qui no pot pagar se li fa ofici gratis "amore dei": són, en total, 13. En aquest cas hi trobem als pobres mendicants i soldats que moren a Súrria.

En els oficis de difunts hi assistien diversos sacerdots: dos és el qui en té menys i 22 el qui en té més; aquest és el cas de l'enterrament de l'amo de can Torras, Gabriel Torras.

En els adults, en el moment de la defunció se'ls feia l'enterrament; al cap d'un temps, normalment un any, la novena; i al cap de dos anys, el cap d'any. Els tres oficis tenien la mateixa tarifa. Amb el nombre de sacerdots assistents i els diners que els pagaven hi consta si aquests sacerdots dinaven a la casa del

difunt o no; si no hi havia dinar, el preu de l'ofici s'incrementava en quatre sous per capellà. A més d'això també diu si la família del difunt feia oferta de diners i candela en l'ofertori, i a vegades en lloc de diners es donaven coques per als pobres.

L'enterrament del difunt es duia a terme en el fossar de casa seva; si era foraster, en el fossar destinat als forasters; i si era pobre, al fossar dels pobres.

En dos llocs consta que el difunt morí a fora de Súria i allí fou enterrat.

En cinc casos el difunt morí fora i després el seu cos és traslladat a Súria per ésser enterrat.

Les relacions entre el poble i els sacerdots de vegades són problemàtiques i, encara que no sabem el problema de fons, s'esbrina per les anotacions que trobem.

El dia 20 de maig de 1713 morí Cecília Marquillas, donzella i cunyada de Jaume Alzina; en el manuscrit hi ha la següent anotació. *"Als 18 i 19 de desembre de 1714 se li ha fet la novena y cap de any ab assistencia de quatre sacerdots, caritat divuyt sous y un sou per las cocas sens dar dinar; Y per ser la difunta germana de la Jova Alzina de Súria, que vuy es la casa mes rica de la p^a, y no aver volgut lo Jaume Alzina major, de que se donas lo diner y candela per oferir, com es de estil sols tingan medianas conveniencias; per so no ha permes lo Rector que lo sacerdot se giras a fer ofertori a ninguna de la Missas per dita novena y cap de any."*

El dia 5 de setembre de 1711 es va fer l'ofici de cap d'any pel reverend Magí Costafreda, i el manuscrit diu: *"...ab dotse sacerdots, caritat set reals y sols donaran la tercera part del dinar donant los la escudella y cocas dels pobres, ab molta indecencia y menyspreu dels sacerdots"*.

L'enfrontament entre la família Costafreda i el rector, que en aquells anys era Jaume Munt, no es va acabar sinó que va anar més lluny, ja que el dia 6 de febrer de 1714 es va morir Francesc Cortès i Salipota, pagès, i el manuscrit diu: *"...rebe solament lo sagrament de la Penitencia per no seri estat atemps lo demes. Als sis de agost 1715 se li ha fet los oficis de enterro ab assistencia de deu sacerdots y la presència del rector, ques trobava arrestat en Vich y pladejant, principalment per la falsa acusacio o falsa testificacio que Magí Costafreda y Francisco fill seu (gendre y net respective de dit Cortes y Salipota difunt) avian feta contra dit Rector, avent jurat, falsament que per culpa de dit Rector se era mort sensa combregar y estramaunciat lo dit Frch Cortes y Salipota"*.

Sembla que l'enfrontament entre el rector Jaume Munt i la família Costafreda es va resoldre canviant el rector de Súria, ja que pel desembre de 1714 exerceix com a rector el Dr. Bonsich.

Referent a l'església, el manuscrit ens dóna una notícia curiosa en la inscripció que correspon al cadàver de Josep Gener, fadrí, pagès, mort el 6 de

desembre de 1714; diu que va ser enterrat “... en lo vas assenyalat per sa casa davant la porta falsa de la Iglesia...”

L'església parroquial va ser reformada i ampliada a mitjans del segle passat i per aquestes obres van desaparèixer la tomba del rector Joan Bta. de Pinyana i els indicis d'aquesta porta falsa.

Influències de la guerra de Successió

La primera notícia que podria ésser una conseqüència de la guerra de Successió és la mort de Miquel Janer, que en l'acta de defunció diu: “... per averse ferit per lo cap no dona lloch lo viatic...”; eren les 5 h del matí del dia 25 de desembre de 1691. També podria tractar-se d'un suïcidi, ja que posteriorment no se li féu novena ni cap d'any.

Del dia 22 de març de 1694 és una inscripció molt enigmàtica però que podria tenir relació amb això de que ara parlem; la inscripció diu així: “... fou enterrada un cos d'una dona lo qual trobaren morta en lo terme de dita parròquia la qual no conegueren ni saberen que nom tenia perque judicaren que havia dies que era morta y tambe fou visurado per la justicia de Cardona lo qual cos estava mig consumit y lo enterri per amor de deu y feren la sepultura en lo vas dels forasters”.

Francesc Reguant de Torramalus, fadrí, va morir el 29 de novembre de 1694, de mort sobtada per la qual cosa no va rebre cap sagrament. La mort sobtada no és gaire freqüent i menys en una persona jove. Aquesta mort, és a causa de la guerra o bé d'una malaltia? És difícil d'esbrinar-ho.

La primera notícia de la invasió francesa a Catalunya en la campanya 1691–1697, la tenim en l'acta d'enterrament de Pere Gardella, francès, mort a les 6 h de la tarda del dia 14 de setembre de 1695, mor de sobte i la seva sepultura es fa per amor de Déu.

La carlania de Súria era del santuari del Miracle des de la mort del darrer carlà de Súria, Josep Tries, en 1672, que els ho deixà en testament. Això pot explicar que Joan Quer morís d'una escopetada en aquest santuari el dia 16 de gener de 1697 i quatre mesos més tard, el 24 de maig de 1697, Lluís Fàbregas també va morir d'una escopetada, però aquest a Súria.

Hi ha altres morts d'escopetada que no podem assegurar que fossin per causes bèl·liques; tal són els casos següents:

- Josep Doucastella, mort a Castelltallat el 9–XII–1700.
- Josep Reguant de Torramalus, mort el 15 de maig de 1706.
- Diego Fernandez, mort el 26 de setembre de 1707.

Els morts l'acta de defunció dels quals fan una referència a la guerra són els següents:

- Cristòfol Sirvent, mort a l'hospital d'Agramunt el 30 de gener de 1708. A causa de l'ofensiva borbònica de 1707?
- Joan Ximénez, mort el 19 d'agost de 1710, soldat tambor del regiment de Trinxeria que passava amb altres rendits a Estadilla d'Aragó. Fins aquí el manuscrit. Nosaltres podem afegir que després de la batalla d'Almenar, els partidaris de l'arxiduc anaren a passar el riu Cinca entre Estadilla (lloc on van fer presoner el soldat damunt dit) i Barbastre, per a continuar cap a Saragossa.
- Josep, soldat del regiment de Fabra de la companyia del “sargento mayor”(?), flamenc, mort a Sùria el 27 de juliol de 1711, podria ésser un dels soldats que a les ordres del mariscal Vendôme no van poder conquerir el castell de Cardona.
- Joan Vondra, soldat alemany, del regiment de Rehinsclau(?) de la companyia del capità Perga(?), arribà ja mort del camí el dia 30 de juliol de 1711. Segurament devia ser company de l'anterior.
- Joan Quer, albat de 10 anys, va morir el dia 21 de novembre de 1711 a la masia del Quer del Samuntà i el manuscrit diu: “... *sens haver demanat per ell los sacraments per causa de la perturbació de la guerra...*”
- Joan Carlos Ollisse, de Creufelt(?), soldat cap d'esquadra del regiment de Voubon(?), mort el 17 de desembre de 1711.
- Minyó de 10 o 12 anys trobat mort prop de la riera d'Hortons; portava un vestit blanquinós molt dolent. Sepultat el dia 23 de desembre de 1711. Anava amb les tropes?, fugia de la guerra...?

A primers de gener de 1714 es produeix una revolta general a tot Catalunya i el poble de Sùria també participa en la campanya contra els francesos; les baixes produïdes per aquesta feta són les següents:

- Pere Joan Ribera (14–I–1714), pagès, “*lo trobaren mort de mort violenta en sa casa*”.
- Francesc Vilardaga (16–I–1714), “*mort de mort violenta*”.
- Joan Vilardaga (16–I–1714), “*mort de mort violenta*”.
- Salvador Teixidor (16–I–1714), “*mort de mort violenta*”.
- Josep Arnal (20–I–1714), “*trobat mort per ocasio de les guerres*”.

Isidre Ratera va morir el 8 de setembre de 1714 i “*se va enterrar a la tarda per los disturbis de la guerra*”

A Joan Riera, el dia 4 de desembre de 1715 se li va fer l'ofici “*per lo cap d'anys o recordança, lo qual ab los rigors de la guerra, un any o dos antecedents avia pres mort violenta allí cerca de Moya y se digue que lo havian enterrat a Moya*”.

Conclusions

D'alguns dels aspectes aquí estudiats no es poden treure conclusions fermes, ja que les dades no són categòriques, però tot i això creiem que s'havien d'esmentar, perquè, altrament, el treball podria quedar coix.

Les dades objectives aquí extretes sí que ens donen una visió del poble de Súrria a finals del segle XVII principis del XVIII que no difereix gens de qual-sevol poble català de la seva època: elevada mortalitat infantil, economia bàsicament agrícola, etc.

La citació constant de les dades de defunció pot semblar reiterativa i prescindible; doncs, no: la seva funció és tenir la dada a mà per si es vol confrontar amb l'original, ja que el manuscrit s'ordena per ordre cronològic.